

ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้ประกอบการกับอุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูง
ของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Relationship Between Entrepreneurship and Habits of Highly Effective People of Faculty of
Agriculture Students, Chiang Mai University

วารุณี เหมืองหม้อ* อรพิน สันติธีรากุล** และชัยวุฒิ ตั้งสมชัย***

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลสูงกับความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการเก็บข้อมูลจากประชากรคือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2560 ที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 341 คน โดยใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเอง ส่วนที่ 3 แบบประเมินตนเอง เจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูงของ Stephen R. Covey และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 22-24 ปี มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.50 – 2.99 เคยหารายได้พิเศษระหว่างกำลังศึกษา ไม่เคยเป็นผู้ริเริ่ม ผู้นำหรือผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักศึกษา เคยสมัครเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ โดยมีความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางสโมสรนักศึกษา คณะหรือมหาวิทยาลัยจัดให้อยู่ในระดับเต็มใจ และเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งเป็นส่วนใหญ่ เคยเรียนรู้เกี่ยวกับเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง และเคยเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ

ประชากรมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้านศักยภาพแห่งความสำเร็จ ด้านศักยภาพแห่งการวางแผน และด้านศักยภาพแห่งอำนาจ อยู่ในเกณฑ์ดี มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูง และถือว่าเป็นจุดแข็ง จึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยคุณลักษณะการวางแผน การติดตาม การประเมินอย่างมีระบบ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความมีพันธะต่องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน การตั้งเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูล ความมุ่งมั่น การชี้ชวน การชักชวน การมีเครือข่าย ความเชื่อมั่นในตนเอง ความต้องการไฝ่หาทางด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ การแสวงหาโอกาส และความกล้าเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

ประชากรมีค่าเฉลี่ยภาพรวม 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง จัดอยู่ในระดับมาก โดยอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาได้แก่อุปนิสัยที่ 1 ปี-โปรแอกทีฟ อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อน

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จะให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบ ชนะ/ ชนะ อุปนิสัยที่ 6 การฝึกพลังประสานความต่าง อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วย จุดมุ่งหมายในใจ ตามลำดับ ทั้งหมดจัดอยู่ในระดับมาก ส่วนอุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน และบัญญัติข้อมใจมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด จัดอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป พบว่าคุณลักษณะทั่วไปที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ 10 คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของประชากรแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับอุปนิสัยตามหลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มี ประสิทธิภาพสูงกับ คุณลักษณะทั่วไปพบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน ไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยของ อุปนิสัยตามหลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มี ประสิทธิภาพสูงแตกต่างกัน นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีผลทำให้คะแนน เฉลี่ยของความสมดุลในการดำเนินชีวิต อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ และอุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลังประสานความต่าง แตกต่างกับ นักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาแตกต่างกัน มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของ อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้น ด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลังประสานความต่าง และอุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้ คมอยู่เสมอ แตกต่างกับ นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของ ความสมดุลในชีวิต อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ และอุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลัง ประสานความต่าง แตกต่างกับ การหารายได้พิเศษระหว่างกำลังศึกษาของนักศึกษา ไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยของอุปนิสัย แตกต่างกัน การเป็นผู้ริเริ่ม ผู้นำ หรือผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักศึกษา ไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยของอุปนิสัยแตกต่างกัน การเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของอุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลังประสานความต่าง แตกต่างกับ ระดับความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางสโมสรนักศึกษา คณะ หรือมหาวิทยาลัยจัดให้ อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วย จุดมุ่งหมายในใจแตกต่างกัน ความบ่อยในการเข้าร่วมกิจกรรมที่คณะ หรือมหาวิทยาลัยจัดให้มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของ บัญชีข้อมใจ ความสมดุลในชีวิต อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลังประสานความต่าง และ อุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้ คมอยู่เสมอ แตกต่างกัน การเรียนรู้เกี่ยวกับเจ็ดอุปนิสัยพัฒนา สู่ผู้มี ประสิทธิภาพสูง ไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยอุปนิสัยแตกต่างกัน และการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็น ผู้ประกอบการไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยอุปนิสัยแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สันพบว่า คุณลักษณะของ ความเป็นผู้ประกอบการ บัญชีข้อมใจ ความสมดุลในการดำเนินชีวิต และเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มี ประสิทธิภาพสูง ของประชากร มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ โดยคุณลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองกับความสมดุลในชีวิต มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับคู่ความสัมพันธ์อื่น ๆ ($r = 0.244$)

ABSTRACT

The objective of this research was to study the relationship between habits of highly effective people and entrepreneurship of the 4th year students at Faculty of Agriculture, Chiang Mai University. The data was collected from 341 students from Faculty of Agriculture who were 4th year students in the year 2018. These were students who studied Agriculture and Agricultural Economics. The data was collected using questionnaire which was divided

into 3 parts. Part 1 was the questionnaire on the respondents' general information. Part 2 was self-administered measurement for entrepreneurship. Part 3 was self-evaluation of the 7 habits of highly effective people by Stephen R. Covey. The data was analyzed using fundamental statistics, namely frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Multi-relationship Analysis.

It was found from the study that most questionnaire respondents were female, 22–24 years old, with accumulative grade point average of 2.50–2.99. They have had experience working part-time but they were not initiators, leaders or participants in organizing students' activities. They have willingly participated in students' activities assigned to them by Student Union, the Faculty or the University. Most of the respondents participated in activities some of the time. They have learned about the 7 habits of highly effective people and entrepreneurship.

From the study of the population's entrepreneurship, it was found that their potentials in success, planning and power were good and there are chances that they would be highly successful. These are their strength which should be continuously developed. Their highest ranked characteristics were planning, following up, and systematic evaluation. Next characteristics in line were work obligation, relationship, responsibility, goal setting, information searching, commitment, solicitation, persuasion, networking, self-confidence, passion for quality and effectiveness, opportunity seeking, and risk taking, respectively.

From the study of the population's 7 habits of highly effective people, habit 7—Sharpen the Saw—was ranked the highest. The following habits were ranked at the high level, namely habit 1—Be Proactive, habit 5—Seek First to Understand, Then to be Understood, habit 4—Think Win/Win thinking, habit 6—Synergize, and habit 2—Begin with the End in Mind, respectively. Habit 3—Put First Things First—was ranked the lowest.

From the analysis of entrepreneurship against different general information, it was found that different general information did not result in differences in the 10 aspects of entrepreneurship.

From the analysis of the 7 habits of highly effective people against different general information, it was found that the difference in sex did not result in the differences in the 7 habits of highly effective people. The difference in age resulted in the differences in balance in living, habit 3—Put First Things First, habit 4—Think Win/Win thinking, and habit 6—Synergize. The differences in students' major subject resulted in the differences in habit 2—Begin with the End in Mind, habit 3—Put First Things First, habit 5—Seek First to Understand, Then to be Understood, habit 6—Synergize, and habit 7—Sharpen the Saw. The differences in accumulative grade point average resulted in the differences in balance in living, habit 2—Begin with the End in Mind, habit 4—Think Win/Win thinking, and habit 6—Synergize. Earning money from part-time jobs during studying did not result in the differences in the habits. Being initiator, leader or participant in organizing students' activities did not result in the differences in the habits. Participating in activities willingly resulted in the difference in habit 6—Synergize. The level of willingness to participate in the activities by Student Union, the Faculty or the University resulted in the difference in habit 2—Begin with the End in

Mind. The frequency of participation in the activities organized by the Faculty or the University resulted in the differences in heart saving account, balance in living, habit 2—Begin with the End in Mind, habit 4—Think Win/Win thinking, habit 6—Synergize, and habit 7—Sharpen the Saw.

The learning of the 7 habits of highly effective people did not result in the difference in the habits. And learning about entrepreneurship did not result in the difference in the habits.

From Pearson's Multi-relationship Analysis, it was found that the relationship among entrepreneurship, heart saving account, balance in living, and the 7 habits of highly effective people was at the low level, with the highest level of relationship being between self-confidence and balance in living ($r = 0.244$).

บทนำ

ในปัจจุบันการพัฒนาและขับเคลื่อนให้ประเทศก้าวไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะ รูปแบบการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันยังมีจุดอ่อนที่เป็นปัญหาอยู่คือ ขาดการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนในด้านโอกาสทางเศรษฐกิจ แรงงาน และความเป็นพลเมือง ส่งผลให้ประชากรที่สำเร็จการศึกษาออกมาขาดความสามารถทางความคิด รูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงควรมุ่งเน้นให้รูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ในสาระวิชาหลัก และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (สุดเฉลิม ศัสตราพฤกษ์, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ที่กล่าวถึงทักษะในการดำรงชีวิตที่ผู้เรียนในปัจจุบันพึงได้รับจากการเรียนการสอนในรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับความรู้ในสาระวิชาหลักที่สามารถนำไปบูรณาการกับการสังสรรค์ประสบการณ์ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อสารและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ประสบความสำเร็จได้ในศตวรรษที่ 21

สิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จได้มักประกอบไปด้วยคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพของผู้ประกอบการที่ดี มีทัศนคติกระบวนกรปฏิบัติและการตัดสินใจที่นำไปสู่การเริ่มต้นสิ่งใหม่ อันประกอบด้วยบุคลิกภาพ 10 ประการ ได้แก่ มีความริเริ่มด้วยตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีเป้าหมายและนวัตกรรม มีความมองโลกในแง่ดีและมีความเชื่อมั่น มีพลังงาน มีความมั่นคงและสามารถเอาชนะอุปสรรค โอกาสและความเสี่ยง การโน้มน้าวใจ การคิดค้น และการมีความเป็นตัวของตัวเอง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539) นอกจากนี้ยังต้องมีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ ร่วมกับปัจจัยอื่นๆ โดยเฉพาะอุปนิสัย 7 ประการ ของผู้มีประสิทธิภาพสูงตามแนวคิดของ Stephen R. Covey ซึ่งเป็นอีกหนึ่งคุณลักษณะที่จะช่วยส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการพัฒนาศักยภาพไปเป็นผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันในแวดวงธุรกิจและประสบความสำเร็จได้ ประกอบไปด้วย 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1 กลุ่มชัยชนะส่วนตัว ซึ่งประกอบไปด้วย 3 อุปนิสัยย่อย ได้แก่ อุปนิสัยที่ 1 โพรแอกทีฟ อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน กลุ่มที่ 2 กลุ่มชัยชนะในสังคมประกอบไปด้วย 3 อุปนิสัยย่อย ได้แก่

อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา และอุปนิสัยที่ 6 ผลักพลังประสานความต่าง กลุ่มที่ 3 การเติมพลังชีวิต ประกอบไปด้วย 1 อุปนิสัยย่อย ได้แก่ อุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ

การเป็นผู้ประกอบการนั้นไม่ว่าจะเป็นอาชีพใดก็ตามล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการด้วยกันทั้งสิ้น เพราะการศึกษาเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการก่อนการประกอบธุรกิจนั้นจะมีคุณค่าที่จำเป็นต่อธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยคุณประโยชน์ที่หลากหลาย อันได้แก่ การเรียนรู้ทำให้วังทันต่อโลกทำให้ปรับตัวได้ทันเวลารู้จักใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกรับและปฏิเสธ และเกิดการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้การเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำมาปรับใช้กับการดำเนินธุรกิจได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539)

ในปัจจุบันภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งจะเป็นตัวพัฒนาและขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจของประเทศไทยมีความก้าวหน้า จากโอกาสในการก้าวสู่การเป็น “ผู้นำเกษตรโลก” และประเทศไทยยังมีการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรหลากหลายชนิด (พรศรี เหล่ารุจิสวัสดิ์, 2556) ด้วยเหตุนี้เกษตรกรหรือผู้ประกอบการต้องปรับตัวให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เกษตรกรหรือผู้ประกอบการรุ่นใหม่จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภาคเกษตรกรรมให้พัฒนาได้เร็วขึ้น คณะเกษตรศาสตร์จึงเป็นทางเลือกของทายาทเกษตรกร หรือผู้ประกอบการทางการเกษตรสำหรับพัฒนาองค์ความรู้ทางการเกษตรเพื่อให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต โดยคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เปิดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถที่เป็นเลิศทางด้านวิชาการเกษตร รวมถึงเทคโนโลยีต่างๆ รวมถึงทักษะต่างๆ ที่สามารถพัฒนานักศึกษาให้สามารถจะไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2560)

นักศึกษาของคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถือเป็นผู้ที่ผ่านการบ่มเพาะด้านวิชาการทางเกษตร เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและเป็นผู้ประกอบการได้ในอนาคต ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษาความสัมพันธ์ของการเป็นผู้ประกอบการและ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูงในนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เนื่องจากได้รับการพัฒนาศักยภาพ ทักษะ ทักษะ รวมทั้งอุปนิสัยให้เป็นผู้มีประสิทธิผลสูงผ่านการเรียนการสอน การทำกิจกรรมภายในหลักสูตร และการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ของทั้งสองทักษะ จะเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆของคณะเกษตรศาสตร์ต่อไป เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพของนักศึกษาที่จะก้าวออกสู่ภาคธุรกิจ และภาคเกษตรกรรม ถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศต่อไปในอนาคต

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการจากการศึกษาของ The Management System International in Washington, D.C. (อ้างใน อรพิน สันติธีรากุล, 2560) พบว่าผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะประกอบไปด้วย คุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ (Personal Entrepreneurial Characteristics) หรือที่เรียกว่า PECs ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ศักยภาพ 10 คุณลักษณะดังนี้ ได้แก่ ศักยภาพแห่งความสำเร็จ (Achievement Competencies) ที่ประกอบด้วย การแสวงหาโอกาส (Opportunity Seeking) ความมุ่งมั่น (Persistence) ความมีพันธะต่องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน (Commitment to Work Contract) ความต้องการไฝหาทางด้านคุณภาพและ

ประสิทธิภาพ (Demand for Quality and Efficiency) ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) ศักยภาพแห่งการวางแผน (Planning Competencies) ที่ประกอบด้วย การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) การประเมินอย่างมีระบบ (Systematic Planning and Monitoring) การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) และศักยภาพแห่งอำนาจ (Power Competencies) ที่ประกอบด้วย การชักชวน การชักชวน การมีเครือข่าย (Persuasion and Networking) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) และแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิภาพสูง (The Seven Habits of Highly Effective People) ตามแนวคิดของ Stephen R. Covey ที่ประกอบด้วย เจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิภาพสูง ได้แก่ อุปนิสัยที่ 1 บี-โปรแอคทีฟ (Be Proactive) อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind) อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน (Put First Things First) อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ (Think Win/Win) อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อน แล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) อุปนิสัยที่ 6 ผนึกพลังประสานความต่าง (Synergize) อุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้ประกอบการและระดับอุปนิสัย 7 ประการสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพ โดยการศึกษาประกอบด้วยการประเมินคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และการวัดระดับอุปนิสัย 7 ประการสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 341 คน ใช้เครื่องมือแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบวัดแบบประเมินตนเอง คำถามที่ใช้ประกอบด้วย 55 ข้อความสั้นๆ ให้อ่านแต่ละข้อและตัดสินใจวัดความเป็นตัวเอง ถามความคิดเห็น ความรู้สึกและการกระทำของนักศึกษา เพื่อวัดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อเป็นการประเมินตนเองว่ามีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด โดยให้ตอบระดับความสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ตลอดเวลา ปกติ บางครั้ง น้อย ไม่เคย ส่วนที่ 3 แบบประเมินตนเอง ซึ่งนำมาจากแบบประเมินตนเอง เจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิภาพสูงของ Covey ประกอบด้วย แบบวัดบัญชีอารมณ์ ความสมดุลในการดำเนินชีวิต และเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิภาพสูง โดยให้ตอบระดับความสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ค่อนข้างน้อย ค่อนข้างมาก มาก มากที่สุด และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 22-24 ปี มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.50 – 2.99 เคยหารายได้พิเศษระหว่างกำลังศึกษา ไม่เคยเป็นผู้ริเริ่ม ผู้นำหรือผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักศึกษา เคยสมัครเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ โดยมีความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางสโมสรนักศึกษา คณะหรือมหาวิทยาลัยจัดให้อยู่ในระดับเต็มใจ และเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งเป็นส่วนใหญ่ เคยเรียนรู้เกี่ยวกับเจ็ดอุปนิสัย

พัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง และเคยเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ ด้านคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ประชากรมีคุณลักษณะมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ด้านศักยภาพแห่งความสำเร็จ ด้านศักยภาพแห่งการวางแผน และด้านศักยภาพแห่งอำนาจ อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 16.58, 17.56 และ 16.60 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละคุณลักษณะ พบว่าทุกคุณลักษณะอยู่ในเกณฑ์ดี คุณลักษณะการวางแผน การติดตาม การประเมินอย่างมีระบบ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ส่วนคุณลักษณะความกล้าเสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ย และมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้านศักยภาพแห่งความสำเร็จ ด้านศักยภาพแห่งการวางแผน และด้านศักยภาพแห่งอำนาจ อยู่ในเกณฑ์ดี ในส่วนของระดับ 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง ค่าเฉลี่ยบัญชีข้อมใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.56 ความสมดุลในการดำเนินชีวิต ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.61 อุปนิสัยที่ 1 ปี-โปรแอกทีฟ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.71 อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.40 อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.25 อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบ ชนะ/ ชนะ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.67 อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อนจะ让自己อื่นเข้าใจเรา ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.72 อุปนิสัยที่ 6 การฝึกพลังประสานความต่าง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.45 อุปนิสัยที่ 7 การปล่อยใจให้คมอยู่เสมอ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.73 กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชัยชนะส่วนตัว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.52 กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชัยชนะในสังคม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 4.64 เมื่อพิจารณาในแต่ละอุปนิสัย ในภาพรวมเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ย การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป พบว่าคุณลักษณะทั่วไปที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ 10 คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของประชากรแตกต่างกัน และจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับอุปนิสัยตามหลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูงกับคุณลักษณะทั่วไป พบว่านักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน ไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยของ อุปนิสัยตามหลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูงแตกต่างกัน นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะสมดุลในการดำเนินชีวิต อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ และอุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลังประสานความต่าง แตกต่างกัน นักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาแตกต่างกัน มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของ อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้น ด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึง让别人อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลังประสานความต่าง และอุปนิสัยที่ 7 ปล่อยใจให้ คมอยู่เสมอ แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะสมดุลในชีวิต อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ และอุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลังประสานความต่าง แตกต่างกัน การหารายได้พิเศษระหว่างกำลังศึกษาของนักศึกษา ไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยของอุปนิสัยแตกต่างกัน การเป็นผู้ริเริ่ม ผู้นำ หรือผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม นักศึกษา ไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยของอุปนิสัยแตกต่างกัน การเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของอุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลังประสานความต่าง แตกต่างกัน ระดับความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางสโมสรนักศึกษา คณะ หรือมหาวิทยาลัยจัดให้ อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจแตกต่างกัน ความบ่อยในการเข้าร่วมกิจกรรมที่คณะ หรือมหาวิทยาลัยจัดให้ มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของบัญชีข้อมใจ ความสมดุลในชีวิต อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วย

จุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 6 ฝึกพลังประสานความต่าง และ อุปนิสัยที่ 7 ลับเหลี่ยมให้คม อยู่เสมอ แตกต่างกัน การเรียนรู้เกี่ยวกับเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง ไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยอุปนิสัยแตกต่างกัน และการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการไม่ทำให้คะแนนเฉลี่ยอุปนิสัยแตกต่างกัน และผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สันพบว่า คุณลักษณะของ ความเป็นผู้ประกอบการ บัญชีขอมใจ ความสมดุลในการดำเนินชีวิต และเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มี ประสิทธิภาพสูง ของประชากร มีความสัมพันธ์กัน ในระดับต่ำ โดยคุณลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองกับความสมดุลในชีวิต มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ คู่ความสัมพันธ์อื่น ๆ

การอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในเกณฑ์ดี มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูง และต้องพัฒนาตลอดไปเนื่องจาก ถือว่าเป็นจุดแข็ง ทั้ง 10 คุณลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรัญญา มานะแก้ว (2547) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะ ความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมห้องเย็นในจังหวัดสมุทรสาคร ผู้ตอบแบบสอบถามมีคุณลักษณะ ความเป็นผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับสูง และการศึกษาของ อัญญาพล เชื้อนาคำ (2548) ที่ได้ศึกษาถึงคุณลักษณะ ความเป็นผู้ประกอบการและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่คะแนนคุณลักษณะ ความเป็นผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Longenecker and Moore (1987) ที่ทำการศึกษาและพบว่าผู้ประกอบการจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป คือ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีความพร้อมรับกับความเสี่ยง มีความมั่นใจในตนเองและมีความสามารถในการปรับตัว และ ยังสอดคล้องกับลักษณะของ ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ และการศึกษาของ สมคิด บางโม (2553) ที่พบว่าผู้ประกอบการที่ดีจะมีคุณลักษณะที่ มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่ย่อท้อ กล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยง ตัดสินใจบนข้อมูลที่ต้องการ มีความรู้เกี่ยวกับกิจการที่ตน ประกอบการ และมักหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงกิจการของตน รวมถึงมีความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์ต่อ ลูกค้า ผู้เกี่ยวข้อง และสังคม

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีผลรวมค่าเฉลี่ยระดับอุปนิสัย อยู่ในระดับมาก ในส่วนของกลุ่มอุปนิสัยนั้นผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกันกับ สุชาติดา บัวบาน (2554) ที่ทำการศึกษา เรื่องระดับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง 7 ประการ เพื่อเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยกับ คุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ ทุกชั้นปี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีกลุ่มอุปนิสัยเพื่อชัยชนะในสังคม สูงที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและอุปนิสัย ของผู้มีประสิทธิผลสูงของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ได้ในอนาคต ควรนำหลักการของ Covey (1988) (อ้างถึงใน นพดล เวชสวัสดิ์, 2555) มาปรับใช้ โดยฝึกให้นักศึกษาฝึกให้นักศึกษามีการตั้งเป้าหมายไว้ในใจ แล้วลงมือทำ

เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ฝึกให้นักศึกษารู้จักยอมรับคุณค่าของตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง รวมถึงเข้าใจความคิดที่แตกต่างจากมุมมองของผู้อื่น และสามารถนำมาผสานหลอมรวมเป็นแนวคิด หรือแนวทางการดำเนินงานใหม่ๆ ที่ดีที่สุด เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน และก้าวสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน ฝึกให้นักศึกษาเรียนรู้วิธีการจำแนก และวางแผนลำดับความสำคัญของกิจกรรม พัฒนาทักษะและความสามารถในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมให้เกิดมีความเชื่อมั่น และความมั่นใจสูงมากยิ่งขึ้นจนเกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ และผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในการดำเนินงาน และการฝึกการจัดลำดับความสำคัญของงานผ่านรูปแบบของการเรียนการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือ กิจกรรมพัฒนานักศึกษาต่างๆ ตั้งแต่เริ่มต้นแก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จนเกิดการทำงานที่มีประสิทธิผล นักศึกษาก็จะค่อยๆ สั่งสมและพัฒนาความสามารถต่อยอดไปเรื่อยๆ จนก่อให้เกิดลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองที่สูงขึ้นในชั้นปีที่สูงขึ้นต่อไป การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอนั้นสัมพันธ์กับกิจกรรมต่างๆ ในด้านการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จได้ หากขาดอุปนิสัยนี้ศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ภายในจะไม่ได้รับการขัดเกลา ฝึกฝนและพัฒนาให้ได้อยู่เสมอ ทางคณะจึงควรให้ความสำคัญกับอุปนิสัยทั้ง 7 ประการของการพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิภาพสูงอยู่เสมอ ทั้งนี้เมื่อพิจารณากิจกรรมที่คณะดำเนินการจัดขึ้นเพื่อพัฒนานักศึกษาแล้ว เห็นได้ว่าแต่ละกิจกรรมมีความเชื่อมโยงกับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพสูง และคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการแล้วบางส่วน และเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนานักศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป ทางคณะอาจเพิ่มเติมกิจกรรมตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพสูง และคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ เช่น กิจกรรมฝึกทำก่อน (รายบุคคล) กิจกรรม On my ways กิจกรรม ออกแบบตาราง Time Management Matrix กิจกรรมผู้ชนะสิบทิศ กิจกรรม การเจรจาต่อรอง กิจกรรม Be Synergize และ กิจกรรม Life Challenge เป็นต้น

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). *เรียนรู้ : วิธีสู่ความสำเร็จ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *ยุทธศาสตร์การบริหารงาน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่* (พ.ศ. 2560-2563). สืบค้นจาก http://www.agri.cmu.ac.th/2017/files/Infopage/95_0.pdf
- โควี, สตีเฟน อาร์. (2555). *7 อุปนิสัย สำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง*. แปลจาก The 7 habits of highly effective people. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. กรุงเทพฯ : ดีเอ็มจี.
- พรศรี เหล่ารุจิสวัสดิ์. (2556). *การเกษตรไทย กับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. สืบค้นจาก https://www.researchgate.net/publication/235919422_karkestrthiy_kabkarkheasuprachakmxaseiyn
- สุชาดา บัวบาน. (2554). *การวัดระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้หลักการเจ็ดอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง*. (การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สุดเฉลิม ศัสตราพุกษ. (2560). *การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม*. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(1), 100 – 108.
- สมคิด บางโม. (2553). *การเป็นผู้ประกอบการ*. กรุงเทพฯ : เอส เค บุ๊คส์
- อรพิน สันติธีรากุล. (2560). *การเป็นผู้ประกอบการและการจัดการธุรกิจขนาดย่อม*. ภาควิชาการจัดการ

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อรัญญา มานะแก้ว. (2547). *คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใน*

จังหวัดสมุทรสาคร. (การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

อัญชลีพล เชื้อนคำ. (2549). *คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ และความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา*

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).